

Kitap İncelemesi: Uluslararası İlişkileri Dinlemek: Müzik ve Uluslararası İlişkiler

Book Review: Listening to International Relations: Music and International Relations

Emirhan ALTUNKAYA

Dr. Arş. Gör., Galatasaray Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0003-3244-2973, e-posta: ealtunkaya@gsu.edu.tr

Umut YUKARUÇ ve Ceren GÜLSELER
(Derleyenler)

Uluslararası İlişkileri Dinlemek: Müzik ve Uluslararası İlişkiler

Nika Yayınevi, 2023

346 sayfa.

ISSN: 978625765391

Makale Türü / Article Type Kitap İncelemesi / Book Review	Başvuru Tarihi / Submitted 23.04.2025	Kabul Tarihi / Accepted 04.07.2025
Bu makaleye atf için / To cite this article Altunkaya, E. (2025). Kitap İncelemesi: Uluslararası İlişkileri Dinlemek: Müzik ve Uluslararası İlişkiler, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(2), 394-397.		

Son yıllarda uluslararası ilişkiler disiplini, geleneksel devletler arası güç mücadelesi, çıkar çatışmaları ve güvenlik analizlerinin ötesine geçerek araştırma alanlarını önemli ölçüde genişletmiştir. Küreselleşmenin etkisiyle dünya siyasetinin değişen doğası, disiplinler arası çalışmaları ve kültürel, kimliksel unsurların analizini ve böylelikle disiplinin sınırlarını genişletmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu dönüşüm, uluslararası ilişkilerde yalnızca realist veya liberal paradigmalara sınırlı kalmayan, sosyal yapıların, normların, kültürel değerlerin ve kimlik unsurlarının analizine dayanan alternatif yaklaşımların da giderek daha fazla önem kazanmasına yol açmıştır. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren sosyal inşacılık, eleştirel teori ve post-modernizm gibi yaklaşımların yükselişiyle, kültür, kimlik, sanat ve gündelik pratikler uluslararası ilişkiler analizlerinde önemli bir yer edinmiştir. Bu yaklaşımlar, siyasi süreçlerin sadece maddi çıkarlar üzerinden değil, kültürel üretim ve ifade biçimleriyle de şekillendiğini göstermektedir. Disiplinler arası yöntemler, uluslararası ilişkilerin sosyoloji, kültürel çalışmalar ve antropoloji gibi alanlardan beslenerek zenginleşmesini sağlamıştır. Bu dönüşüm, uluslararası literatürde olduğu gibi Türkiye'de de yankı bulmuş; akademisyenler kültürel unsurların rolünü inceleyen çalışmalara yönelerek disipline yeni perspektifler kazandırmaktadır.

Bu bağlamda, Umut Yukarıç ve Ceren Gürseler tarafından derlenen "*Uluslararası İlişkileri Dinlemek: Uluslararası İlişkiler ve Müzik*" adlı eser, uluslararası ilişkiler disiplinine müzik gibi özgün bir konu üzerinden yaklaşarak önemli bir katkı sunmaktadır. Siyaset, kültür ve kimlik tartışmalarını müzikle harmanlayan kitap, disiplinler arası bir yöntemle farklı alanlardan gelen araştırmacıların özgün çalışmalarını bir araya getiren kapsamlı bir derleme niteliği taşımaktadır. Kültür, müzik ve uluslararası siyaset arasındaki bağlantıyı irdeleyen bu çalışma, uluslararası literatürde benzer örnekler bulunsa da Türkçe literatürde yenilikçi ve özgün bir katkı olarak dikkat çekmektedir. Nitekim kitaptaki birçok çalışmanın içerisinde de uluslararası literatürde öne çıkan yayınlara referans verilmiş ve böylelikle daha derin analiz yapmak isteyen okuyucular için değerli bir kaynakça sunulmuş. Kitap, müziğin uluslararası ilişkilerde nasıl bir analiz aracı olarak kullanılabileceğine dair zengin bir çerçeve sunarken, farklı bölgelerden ve farklı aktörlerden örnekler içermesiyle çeşitliliği ve derinliği gözler önüne sermektedir. Bu yönüyle, uluslararası ilişkilerin yalnızca maddi güç ve çıkar çatışmaları üzerinden değil, kültürel ve sembolik boyutlarıyla da ele alınmasına olanak tanımakta, disipline yeni bir düşünme biçimi kazandırmaktadır. Kitap, akademisyenler, araştırmacılar ve lisansüstü öğrenciler için değerli bir kaynak olmasının yanı sıra, popüler kültür öğelerinden yola çıkması sayesinde çok daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaşma potansiyeli taşımaktadır. Bu özelliğiyle, uluslararası ilişkiler gibi teknik ve soyut bulunan konulara yeni bir ilgi alanı kazandırarak, disipline olan erişimi ve ilgiyi artırma noktasında önemli bir katkı sunmaktadır.

Kitap, uluslararası ilişkiler ile müzik arasındaki ilişkiyi irdeleyen 15 özgün çalışmayı bir araya getirerek alanında önemli bir derleme niteliği taşımaktadır. Uluslararası ilişkiler ile müzik arasındaki bağlantıyı farklı alanlardan ele alan çalışmaların bir arada sunulması hem bir zenginlik yaratmakta hem de araştırmacılar ve akademisyenler için ilham verici bir kaynak oluşturmaktadır. Bu durum, farklı teorik yaklaşımların ve terminolojilerin tartışılmasına olanak sağlayarak kitaba interdisipliner bir boyut katmaktadır. Ayrıca, farklı müzik türlerine yer vermesi, zenginliği artırarak okuyuculara geniş bir yelpaze

sunmakta ve müziğin uluslararası ilişkilerdeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde anlamalarına olanak tanımaktadır. Kitap, sadece farklı müzik türlerini değil, aynı zamanda farklı coğrafyalardan örnekler sunarak batı merkezli bir perspektife sıkışmadan, küresel bir bakış açısı sunmayı başarmıştır. Ayrıca, tüm çalışmaların yazarları tarafından büyük bir tutkuyla kaleme alındığı, araştırmacıların konuya duyduğu ilginin metinlerde hissedildiği de açıkça görülmektedir. Kitap, temel amacı olarak "okuyucuya farklı bir bakış açısı sunmayı" hedeflemiş ve bu hedefini başarıyla gerçekleştirmiştir. Müziği yalnızca bir analiz aracı olarak değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde kültürel ve sembolik bir iletişim unsuru olarak da ele almasıyla, okuyucuya ilham veren bir kaynak oluşturmaktadır. Bu yönüyle kitap, okuyucunun bakış açısını genişleten ve düşünmeye sevk eden nitelikli bir eser olarak öne çıkmaktadır.

Kitap, özgün konusu, kapsamlı içeriği ve disiplinler arası yaklaşımıyla değerli bir katkı sunmakla birlikte, derleme bir eser olmanın getirdiği bazı zorluklar ve geliştirme potansiyelleri de taşımaktadır. Bu noktada, kitabın genel yapısı ve sunumuyla ilgili gelişime açık yönlerin de paylaşılmasında fayda var. İlk olarak, kitapta yer alan 15 çalışma, arka kapakta belirtilen dört bölüm altında gruplandırılmış fakat bu bölümlenin ne anlama geldiğine dair kitap içinde bir açıklama bulunmamaktadır. Bölüm başlıklarının müzik terimlerine dayanması, derleyenler açısından belirli bir yaklaşımı yansıtıyor olabilir; ancak okuyucular için önsözde bu bölümlendirmeyi açıklayıcı bir bilgilendirme yer alsaydı, kitabın yapısı daha anlaşılır hale gelebilirdi. Bu bölümlendirme yeterince açıklanmadığı için, farklı bir bölümlendirme veya gruplama yönteminin okuyucunun kitabı daha kolay takip etmesine katkı sağlayıp sağlamayacağını değerlendirmek zor. Ancak bazı noktalarda kitaptaki çalışmaları tek tek okumaya yönlendiren bir yapının olduğu ve bir bütünlük hissinin tam olarak oluşmadığı gözlemlenebilir. Bu durum, kitabın güçlü yönlerinden biri olan farklı disiplinler, coğrafyalar ve müzik türleri üzerinden geniş bir yelpaze sunma çabasını, okuyucu açısından bir ölçüde sınırlamış görünmektedir. Benzer şekilde, kitabın önsözü biraz daha kapsamlı tutulabilir veya bir sonsözle desteklenerek derleyenlerin kitap boyunca yaptığı çıkarımlar, bu çalışmalara dair genel görüşleri ve ek ilgi duyan okuyuculara yönelik yönlendirmeleri paylaşılabilirdi. Bu kadar yenilikçi ve disiplinler arası bir çalışma için derleyenlerin perspektiflerinin ve tartışma noktalarının okuyucularla paylaşılması, eserin değerini artıracaktır. Ayrıca, kitapta yer alan bazı bölümler, örneğin Eurovision Şarkı Yarışması ile ilgili çalışmalarda, doğal olarak birbirini tekrar eden noktalar içermektedir. Derleme kitaplar için bu durum makul sayılabilir de titiz bir editoryal çaba ile bu tekrarların azaltılması, okuyucu deneyimini iyileştirebilirdi. Son olarak, derleme formatından kaynaklanan bir başka zorluk da çalışmalardaki uzunluk farklarının göze çarpmasıdır. Bazı çalışmaların oldukça kısa, bazılarının ise çok uzun olması, kitabın dengeli bir yapıdan uzaklaşmasına neden olmaktadır. Editörlerin yazarlardan çalışmalarını özetlemelerini veya genişletmelerini talep etmesi, kitabın genel bütünlüğünü artırabilir ve belki de kitaba 1-2 çalışma daha eklenmesi için yer açılabilirdi. Bu tür bir yaklaşım hem kitabın kapsamını genişletebilir hem de okuyucular için daha dengeli bir okuma deneyimi sağlayabilirdi.

Bu genel değerlendirmelerin ardından, kitabın içeriğinde öne çıkan kimi çalışmaların vurgulanması da faydalı olacaktır. Kitabın ilk çalışması olan Mehmet Evren Eken ve Evrem Özkaya Lassalle'nin kaleme aldığı '*Senfonik Milliyetçilikten Operatif Milliyetçiliğe: Beethoven'in İzindeki Wagner, Debussy ve Dünya Savaşları*' adlı bölüm

gerek tarihsel derinliği gerekse analitik titizliği ile kitabın güçlü bir başlangıç yapmasını sağlamaktadır. Tarihsel arka plan sunma becerisiyle, bu çalışma hem uluslararası ilişkiler hem de siyaset bilimi araştırmacıları için ilham verici bir örnek teşkil etmektedir. Kapsamlı bir kaynakçaya ve özenle hazırlanmış bir analize dayanan bu bölüm, okuyucuya müzik ile siyaset arasındaki bağları inceleme imkânı sunarken, farklı bakış açılarıyla siyasi tarih okumalarına da örnek teşkil etmektedir. Kitaptaki dördüncü çalışma, Ceren Gürseler'in *'Güney Afrika Cumhuriyeti: Ötekinin Ötekisi ve Kimlik İnşasında Heavy Metal'* başlıklı bölümü, uluslararası ilişkiler disiplininde eleştirel teoriler ve postkolonyalist yaklaşımların somut bir alanda nasıl uygulanabileceğine dair başarılı bir örnek sunmaktadır. Ayrıca, bölümün titizlikle hazırlanmış akademik araştırma altyapısı ve derinlikli analizleri, okuyuculara farklı perspektifler kazandıran bir içeriğe sahiptir. Kitabın 5., 6. ve 7. çalışmaları, Eurovision Şarkı Yarışması'na odaklanarak popüler kültür açısından da önemli bir yer teşkil eden bu yarışmayı uluslararası ilişkiler perspektifinden incelemektedir. Bu odak, kitabın uluslararası ilişkiler ve siyaset araştırmacılarının yanı sıra, genel bir okuyucu kitlesine de hitap etmesini sağlamaktadır. Benzer şekilde, kitabın 8. ve 9. çalışmaları, uluslararası ilişkiler literatüründe önemli bir yere sahip olan “soft-power” kavramını müzik ve kültür bağlamında ele alarak dikkat çekmektedir. Osman Ergül'ün kaleme aldığı *'Müzikaller: Bir Yumuşak Güç Aracı'* başlıklı 9. çalışma gerek soft-power kavramını gerekse müzikallerin uluslararası ilişkilerdeki yerini incelemesi açısından derinlikli bir analize sahiptir. Yazarın müzikallere olan ilgisi ve konuya dair bilgi birikimi, çalışmanın akademik niteliğini güçlendirmekte ve okuyucuya tarihsel ve güncel örnekler üzerinden zengin bir tartışma sunmaktadır. Kitabın 11. çalışması, Mehmet Atilla Güler ve Yavuz Yıldırım tarafından kaleme alınan *'Türk Rock Müziğinde Savaş Karşıtlığı: Silahını Al, Huzurumu ver Mr. Brown'* başlıklı bölüm, Rock müziğin tarihsel bağlamını ve savaş karşıtı temalarının Türkiye'deki örneklerini incelemek açısından ilgi çekici bir çalışmadır, sadece akademik okuyucular için değil, aynı zamanda genel bir okuyucu kitlesi için de oldukça ilgi çekici bir içerik sunmaktadır. Son olarak, kitabın 15. ve son çalışması olan Alptekin Keskin'in *'Kültürel Diplomasi, Müzik ve Medya İlişkisi: Kore Kültür Merkezi Örneği'* başlıklı bölümü, güncel bir konuya odaklanarak k-pop ve Kore dalgası örnekleri üzerinden kültürel diplomasi ve kamu diplomasisi açısından ilgi çekici ve güncel bir analiz sunmaktadır. Ayrıca, Kore örneğine odaklanması, kitabın coğrafi çeşitliliğini artırırken, kültürel diplomasiye ilgi duyan okuyucular için önemli bir katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, kitap, uluslararası ilişkiler ve müzik arasındaki ilişkiyi disiplinler arası bir yaklaşımla ele alarak, Türkçe literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Kitap, farklı disiplinlerden gelen araştırmacıların çalışmalarını bir araya getirmesiyle, uluslararası ilişkilerde kültür ve sanatın analizine yönelik kapsamlı bir perspektif sunmaktadır. Ele alınan konuların çeşitliliği ve teorik derinliği, hem akademisyenler hem de genel okuyucular için zengin bir içerik sağlamaktadır. Bununla birlikte, derleme bir eser olmanın getirdiği bazı zorluklar kitabın daha bütünlüklü bir yapı sunmasını nispeten engellemiştir. Yine de kitabın müzik ve uluslararası ilişkiler arasındaki bağlantıları keşfetmek isteyen araştırmacılar için ilham verici bir kaynak olduğu açıktır. Bu eser, uluslararası ilişkiler disiplininde kültürel boyutların ve sanatın daha fazla incelenmesine yönelik bir kapı aralayarak, ileride yapılacak çalışmalar için değerli bir temel sunmaktadır. Disiplinler arası bir perspektifle, müziğin politik ve toplumsal etkilerini anlamak isteyen herkes için bu kitap, özgün bir düşünme deneyimi vadetmektedir.